

SPOLOČENSKOVEDNÝ ÚSTAV SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED, KOŠICE

SPRÁVA

o činnosti Spoločenskovedného ústavu SAV v Košiciach
v roku 1976

Predkladá: Doc. PhDr. Juraj Briškár, CSc.
riaditeľ SVÚ SAV

bl. č. 219/76

Oddelenie historicko-filologické

Úlohy štátneho plánu základného výskumu:

a) Úloha č. VIII-4-2/3 Ba

Štúdie k dejinám východného Slovenska - Historické a sociálne zmeny východného Slovenska v rokoch socialistickej výstavby. /Je to čiastková úloha hlavnej úlohy VIII-4-2/3 - Socialistické Slovensko a jeho dejinný vývoj./

Riešiteľom tejto úlohy je doc. PhDr. J. Briškár, CSc.

Koordináčne pracovisko: HÚ SAV

V rámci prác na tejto úlohe pripravujú štúdie aj ďalší pracovníci SVÚ SAV.

Úloha č. VIII-4-8/1a

Etnografický atlas Slovenska

Riešiteľ: PhDr. M. Markuš, CSc.

Koordinátor: NÚ SAV Bratislava

V roku 1976 bolo plánované dokončenie a spracovanie výskumov v lokalitách Medzev, Perín a Bidovce. Tieto úlohy sú splnené a budú odoslané do centra spracovávania etnografického atlasu Slovenska.

PhDr. M. Markuš, CSc. v súvislosti s touto výskumnou úlohou zmapoval a vyhodnotil ako člen agrárno-etnografického oddelenia 3. otázku dotazníka a zostavil pre centrum EAS 6 pokusných máp, ktoré boli predložené na medzinárodnom metodologickom seminári vo Vozokanoch v novembri 1976.

Úloha č. VIII-4-8/1b

Tradičná ľudová kultúra na Slovensku /Ľudová strava/ - oblasť Hont.

Riešiteľ: PhDr. M. Markuš, CSc.

Koordinátor: NÚ SAV Bratislava

V roku 1976 riešiteľ mal realizovať terénny výskum v 5 lokalitách a dokumentačné spracovanie získaného materiálu. Riešiteľ splnil prvú a aj druhú časť plánovanej úlohy. Materiál pripravuje na odoslanie do archívu Národopisného ústavu SAV v Bratislave. V súvislosti s touto pracovnou úlohou mimo pracovného plánu skompletoval národopisnú bibliografiu o etnickej skupine maďarských Palócov, ktorá bude potrebná pre celý pracovný tím v záverečnej časti riešenia úlohy.

Úloha č. VIII-5-5

Artikulačná a akustická analýza sotáckych nárečí.

/Je to súčasť hlavnej úlohy VIII-5-5 - Vývin a štruktúra spisovnej slovenčiny - súčasť ústavnej úlohy JÚLŠ SAV v Bratislave./

Riešiteľ: PhDr. J. Liška, CSc.

Spoluriešiteľ: prof. J. Horecký, DrSc.

Koordinačné pracovisko: JÚLŠ SAV v Bratislave.

Riešiteľ v rámci realizácie tejto úlohy v roku 1976 vyhotovil doplňujúci materiál palatogramov, lingvogramov, lebiogramov, röntgenogramov, kinoröntgenogramov, spektrogramov, oscilogramov, záznamov intenzity všetkých hlások sotáckych nárečí. Taktiež urobil analýzu spektrogramov spoluhlások, a to tvrdých labiálnych, alveolárnych a velárnych plozív, konstriktív, likvíd, vibránt a afrikánt.

Uvedená úloha mala byť ukončená v roku 1976. Pre dl-

hodobejšie onemocnenie riešiteľa, ukončená bude v roku 1977.

Úloha č. VIII-3-7/3

Juhozápadný obchod ruských zemí v období likvidácie Novgorodského kontoru Hanzy.

Riešiteľ: PhDr. O. Halaga, CSc.

Riešiteľ z SVÚ SAV vo februári 1976 prešiel pracovať na Ekonomický ústav SAV v Bratislave.

Úlohy ústavné:

Problematika rozvoja a zbližovania socialistických národov a národností /ú.ú. 1/.

Jej zodpovedným riešiteľom je doc. PhDr. J. Briškár, CSc. Do riešenia tejto úlohy boli postupne zapojení viacerí pracovníci. Vypracovali dielčie projekty, ktoré budú slúžiť ako podklady pre vypracovanie celkového projektu tejto výskumnej úlohy. Vypracované boli projekty z riešenia národnostnej otázky po r. 1945, z etnografie národnostných oblastí a odraz riešenia národnostnej otázky v činnosti AV NF v období 1. 5RP. Vypracovaniu projektov predchádzalo štúdium literatúry k danej problematike /k jednotlivým okruhom/ a zostavenie bibliografie jednotlivými pracovníkmi.

Ľudová kultúra v podmienkach socialistickej spoločnosti -
- vplyvy výstavby socializmu na spôsob života a kultúru dediny - projekt STARINA.

PhDr. M. Markuš, CSc. sa podieľal na realizácii projektu Starina. Zúčastňoval sa práce komisie vytvorenej pri Východoslovenskom múzeu. V roku 1976 pokračoval

čoval vo výskume ľudovej stravy v lokalitách Ruské, V. Poľana, Smolník, Zvala, Stakčín, Starina ap.

Októbrová revolúcia a východné Slovensko /1917 - 1921/.

Riešiteľ: RSDr. M. Školník, CSc. Túto úlohu riešil na Ústave marxizmu-leninizmu ÚV KSS. Po jeho príchode na SVÚ SAV úloha bola dopracovaná na základe opponentských pokračovaní a zadaná do tlače.

Ako už bolo uvedené, zo zdravotných dôvodov nesplnil svoju úlohu VIII-5-5 - Artikulačná a akustická analýza sotáckych nárečí, PhDr. J. Liška, CSc. Menovaný bol v roku 1975 - 1976 práceneschopný vyše päť mesiacov.

Opatrenia na nápravu: dbať, aby PhDr. J. Liška, CSc., nebol poverovaný ďalšími pracovnými úlohami v r. 1977. Zároveň bolo menovanému doporučené, aby aj sám obmedzoval iné druhy činnosti, napr. v logopedickej spoločnosti.

Oddelenie sociológie

Na oddelení sociológie sa rozvíjala vedeckovýskumná práca pri riešení ústavnej úlohy 2: Formovanie robotníckej triedy v procese socialistickej výstavby Slovenska, s osobitným dôrazom na jej spoločenskú a politickú aktivitu.
Riešiteľ: E. Gibarti, CSc.

V priebehu koncipovania a formulovania projektu uvedenej úlohy sa vychádza zo základných teoreticko-metodologických postulátov marxisticko-leninskej teórie, ktoré sú z hľadiska výskumnej problematiky rozpracúvané tak, aby vo výskume boli vystihnuté a poznané všeobecné a podstatné stránky, príčinné súvislosti, funkčné mechanizmy a zákonité ten-

dencie, objektívne sa uskutočňujúcich procesov a zmien v jednotlivých komponentoch štruktúry robotníckej triedy, súvisiacich s rozvojom vedy a techniky a socialistických spoločenských vzťahov. Ukončenie teoreticko-metodologických východísk výskumu danej problematiky je plánované do konca I. polroka 1977.

E. Gibarti, CSc. zároveň pracoval na neplánovanej úlohe "Kategória záujmu v súčasnej marxisticko-leninskej literatúre", ktorá bola odovzdaná na oponentské pokračovanie ako habilitačná práca.

V rámci ú. ú. 2 došlo k jej rozšíreniu a členeniu na 2 témy:

- 2 - 1 Profesionálne aspirácie mladých robotníkov vo VSS, n.p. Košice. Riešiteľ: E. Chmelová, štipendistka.
- 2 - 2 Niektoré aspekty postavenia žien v závode ZPA Křižík Dukla, n.p. Prešov. Riešiteľ: Z. Buocová, štipendistka

K obidvom témam boli rozpracované teoreticko-metodologické východiská a spracované úvodné projekty, ktoré boli zoponované na SVÚ SAV a na Katedre sociológie Filozofickej fakulty UK v Bratislave. V nadväznosti na uvedené projekty dôjde k realizovaniu konkrétneho výskumu, výsledky ktorého budú spracované vo forme rigorózných prác.

Štipendista Karol Dusza v tomto roku ukončil rigoróznou prácu: Technika a odcudzenie. Fenomenologická a existencialistická kritika racionalizmu a jej porovnanie s pozíciou Frankfurtskej školy. /Vedeckovýskumná činnosť menovaného bude v ďalšom období orientovaná podľa základného zamerania oddelenia./

Oddelenie sociálnej psychológie

V roku 1976 pokračovalo oddelenie sociálnej psychológie SVÚ SAV v plnení základnej úlohy v oblasti vedeckovýskumnej činnosti, ktorou bolo rozpracovanie teoreticko-metodologických východísk výskumu socializačných procesov osobnosti v podmienkach socialistickej spoločnosti /ú.ú. 3/. Táto úloha bude dokončená v roku 1977. Zároveň boli plnené niektoré ďalšie úlohy, resp. boli vykonané prípravné práce pre vedeckovýskumnú činnosť v roku 1977. Jednotliví pracovníci oddelenia plnili vedeckovýskumné úlohy takto:

V roku 1976 bola spracovaná v tézach schéma riešenej úlohy a v rámci teoreticko-metodologických východísk boli spracované dva tematické okruhy. Rozsah spracovaných materiálov predstavuje 50 strán rkp. textu.

Koordinátorom úlohy bol PhDr. J. Bubelíni.

Okrem menovaného na oddelení sociálnej psychológie pracovali:

Eva Schnitzerová, odb. prac.:

- nastúpila na pracovisko od 1. V. 1976 a v rámci čiastkovej úlohy 3 - 1 Problematika socializácie mládeže, riešila tému 3 - 1/2 Socializácia osobnosti v skupine a kolektíve /so zameraním na mládež/. Týmto sa podieľala na rozpracúvaní teoreticko-metodologických východísk výskumu oddelenia.

Radomír Luščák, odb. prac.:

- nastúpil na pracovisko od 1. XI. 1976 a jeho úlohou bolo štúdium problematiky, zahrnutej do čiastkovej úlohy oddelenia 3 - 3 Problematika riadenia a rozvoja pracovných kolektívov, ktorej bude menovaný koordinátorom a v rámci

nej do konca roku 1976 pripraví návrh témy, ktorú bude riešiť počas rokom 1977.

PhDr. Viera Špetuchová, štipendistka:

- v pláne činnosti na rok 1976 nemala plánovaný konkrétny výskum. V rámci odborného rastu mala plánované úlohy vykonať rigorózne skúšky a prijímacie skúšky do aspirantúry. Tieto úlohy boli splnené;

- zároveň bolo jej úlohou štúdium problematiky, zahrnutej do čiastkovej úlohy oddelenia 3 - 2 Problematika sociálnej percepcie vo vzťahu k socializácii, v rámci ktorej bude v roku 1977 pracovať na téme 3 - 2/1 Vzájomná percepcia národnostných skupín na východnom Slovensku.

K tejto téme spracovala v roku 1976 projekt výskumu, ktorý je v súčasnosti oponovaný na rôznych psychologických pracoviskách a je parciálnou zložkou perspektívneho zamerania jej vedeckovýskumnej práce v rámci uvedenej čiastkovej úlohy, na roky 1978 - 1980.

PhDr. J. Bublín pokračoval v roku 1976 v rozpracúvaní neplánovanej, ale spoločensky významnej problematiky profesionálnej orientácie z hľadiska sociálnej psychológie. V roku 1976 bol spracovaný materiál, predstavujúci rozsahom 97 strán rkp. textu.

Výsledky tejto činnosti boli čiastočne prednesené na jednej celoštátnej konferencii so zahraničnou účasťou a taktiež spracované ako štúdie pre odbornú tlač a vyjdú v budúcom roku. Materiál bol v plnom rozsahu poskytnutý v závere roku 1976 Ústavu experimentálnej pedagogiky SAV v Bratislave.

x x x

Ako vyplýva z vyššie uvedeného prehľadu, plán vedeckovýskumnej činnosti ústavu sa plní podľa časového harmonogramu a sama vedeckovýskumná práca je postupne preorientovaná na základný smer výskumu ústavu, schválený P SAV v roku 1975.

Kontrola plnenia vedeckovýskumných úloh bola prevádzaná predovšetkým vedúcimi jednotlivých oddelení. Táto kontrola sa realizovala viacerými formami: prostredníctvom porád oddelení a individuálnou kontrolou plnenia ročného plánu práce, ako aj mesačných kalendárnych plánov jednotlivých pracovníkov. Informácie o plnení úloh jednotlivých oddelení boli podávané raz štvrtročne na gremiálnej porade riaditeľa. Celkové plnenie vedeckovýskumnej činnosti ústavu bolo predkladané dvakrát ročne na rokovanie ústavnej rady.

III. Uplatnenie výsledkov vedeckej práce

Pokiaľ ide o uplatnenie výsledkov vedeckovýskumnej práce ústavu, treba poznamenať, že v priebehu roku 1976 nedošlo k ukončeniu žiadnej výskumnej úlohy, ani k vydaniu monografií a pod. V smeroch hlavného vedeckovýskumného zamerania jednotlivých oddelení bola práca orientovaná na formulovanie základných teoreticko-metodologických východísk výskumu a prípravu projektov, ktoré budú dokončené až v roku 1977. Úlohy štátneho plánu výskumu boli v roku 1976 priebežne plnené a ich ukončenie je plánované až v ďalších rokoch 6. päťročnice.

Prehľad najvýznamnejších vedeckých publikácií podľa oddelení:

Historicko-filologické oddelenie:

RSDr. M. Školník, CSc.

- Vplyv Októbrovej revolúcie na východné Slovensko do vzniku Slovenskej republiky rád. Práca má 46 rkp. strán a určená je pre zborník Historica Carpatica.
- Východné Slovensko od Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie po zjazd v Ľubochni. Štúdia má vyše 40 rkp. strán a objednala ju redakcia zborníka Nové obzory.

PhDr. M. Markuš, CSc.

- Novšie nálezy ozdobených rohov z východného Slovenska. Rukopis o rozsahu 15 + 10 ilustrovaných strán, bol odovzdaný pre zborník Historica Carpatica.
 - Tradičné pestovanie tataruky na východnom Slovensku. Rozsah štúdie je 25 rkp. strán. Publikovaná bude v časopise Slovenský národopis.
 - Lebküchner und ihre Erzeugnisse in der Ostslowakei. /Medovníkáři a ich výrobky na východnom Slovensku./ Štúdia má 10 rkp. strán a 10 perokresieb. Zaslaná do NSR na základe objednávky do redakcie Pamätného zborníka prof. Dr. W. Burgstallera.
 - Traditionelle Tischzuchten in der Slowakei. /Tradičné zvyklosti pri stolovaní ľudu na Slovensku./ Štúdia má 18 rkp. strán. Zaslaná do redakcie Pamätného zborníka prof. Chr. Vakarelského /Sofia/. Štúdia bola objednaná Etnografickým inštitútom Bulharskej akadémie vied.
- M. Markuš napísal ešte 7 recenzií a menšie vedecké články.

PhDr. J. Liška, CSc.

- Reč a písanie dvoj a trojročných detí /I. časť/. Logopedický zborník 1976, rozsah 100 rkp. strán.
- Logopedický zborník 4 - 5 a 6, 1976, redakcia.

M. Kračunová

- J. Záborský a východoslovenské nárečie. Práca má 36 rkp. strán a bola napísaná pre zborník Matice slovenskej o J. Záborskom.

Oddelenie sociológie:

E. Gibarti, CSc.

- Kategória záujmu v marxisticko-leninskej literatúre a jej falzifikácia "autentickými marxistami". Sociológia 1976, č. 1, s. 31 - 46.
- Kategória záujmu v súčasnej marxisticko-leninskej literatúre. Habilitačná práca, 138 rkp. strán.

K. Dusza

- Recenzia na prácu I. Hermanna "Lukács György gondolatvilága", Budapešť 1974. V redakčnom pokračovaní.

E. Chmelová

- Recenzia na prácu M. Los "Aspiracje a srodowisko", Varšava 1971. V redakčnom pokračovaní.

Oddelenie sociálnej psychológie:

PhDr. J. Bubelíni

- Poznámky k vývinu chápania determinizmu v psychológii. Filozofia, 1976, č. 5, s. 504 - 511.
- Poznámky ku koncepciám socializácie osobnosti /v spolu-

- autorstve s E. Schnitzerovou/. V redakčnom pokračovaní vo Filozofickom časopise. Rozsah 27 rkp. strán.
- Niektoré teoreticko-metodologické poznámky k výskumu profesionálnej adaptácie robotníckej mládeže. Prijaté v časopise Syntéza. Rozsah 12 rkp. strán.
 - Motivácia voľby povolania u absolventov ZDŠ. Prijaté v časopise Jednotná škola. Rozsah 29 strán.
 - Funkcia prestíže povolania v profesionálnom vývine mládeže. V redakčnom pokračovaní v časopise Sociológia. Rozsah 15 rkp. strán.
 - Vplyv sociálneho prostredia na profesionálnu orientáciu žiakov ZDŠ. Prijaté pre zborník ÚV SZM z celoštátnej konferencie "O pracovnej výchove v PO SZM", konanej v Bratislave v novembri 1976. Rozsah 18 rkp. strán.

E. Schnitzerová

- Poznámky ku koncepciám socializácie osobnosti /v spoluautorstve s PhDr. J. Bubelínom/. V redakčnom pokračovaní vo Filozofickom časopise. Rozsah 27 rkp. strán.

PhDr. V. Špetuchová

- Recenzia knihy: H. Hibesch, Sociálnopsychologické základy formovania osobnosti. Psychológia a patopsychológia dieťaťa, 1976, č. 6.

Pre úplnosť uvádzame vedecké publikácie z minulo-ročnej produkcie, ktoré však vyšli v roku 1976:

PhDr. M. Markuš, CSc.

- Ľudová strava v obci Rudná a Kružná. Štúdia Zborník Gemer, národopisné štúdie II, Martin - Rimavská Sobota, 1976, str. 175 - 212.

- 150. výročie výkupu Slovákov z poddanstva v Nyiregyháze. Slovenský národopis, 1976, str. 133 - 134.

PhDr. J. Bubelíni

- Sociálne prostredie žiaka a voľba povolania. In: Jednotná škola, 1976, č. 3, s. 224 - 234.
- V.I. Lenin o straníckej propagande. In: Nová mysl, 1976, č. 7 - 8, s. 212 - 217.

PhDr. V. Špetuchová

- Efektívnosť tréningu v tvorivom myslení vzhľadom na rozličnú prospechovú úroveň žiakov /v spoluautorstve s J. Hvozdíkom/. In: Uplatnenie psychologických vied v rozvinutej socialistickej spoločnosti. Materiály IV. zjazdu SPS pri SAV, vydal: n.p. Psychodiagnostické a didaktické testy, Bratislava 1976, s. 67 - 72.

Prehľad služieb a expertíz:

- Doc. PhDr. J. Briškár, CSc. spracoval oponentské posudky na 1 habilitačnú prácu, 1 dizertačnú prácu a 3 rigorózne práce. Vypracoval recenzie na 2 knihy s tematikou najnovších dejín, na 2 zborníky a 3 scenáre pre expozície a výstavy. Recenzované materiály predstavujú spolu asi 2 200 strán textu.
- RSDr. M. Školník, CSc. spracoval návrh téz hlavného referátu na seminár o súčasnom stave, úlohách a rozvoji spoločenských vied na východnom Slovensku, ktorý bude organizovaný v spolupráci Vsl. KV KSS.
- E. Gibarti, CSc. spracoval 5 recenzných posudkov na štúdie a články pre časopis Sociológia a iné odborné časopisy.

Vedecké pocty a vyznamenania udelené pracovníkom

ústavu:

- PhDr. M. Markuš, CSc., ako spoluautor diela Slovensko III. Ľud, 2. časť - I. cena Slovenskej národopisnej spoločnosti pri SAV v Bratislave a Cena literárneho fondu v Bratislave.
- PhDr. M. Markuš, CSc., Pamätná plaketa a pochvalné uznanie, udelené Gemerskou vlastivednou spoločnosťou /september 1976/.
- PhDr. J. Liška, CSc., Čestné uznanie za 25 ročnú priekopnícku prácu logopedickej služby od Krajského ústavu národného zdravia v Košiciach /november 1976/.

IV. Spolupráca s pracoviskami ČSAV a inými pracoviskami SAV

V roku 1976 pokračovalo rozvíjanie spolupráce s viacerými pracoviskami ČSAV a SAV. Táto spolupráca dosiahla rôznu úroveň pokiaľ ide o jednotlivé oddelenia SVÚ a vedné disciplíny, ktoré sú na nich rozvíjané, ako aj v rámci oddelení pokiaľ ide o spoluprácu s rôznymi pracoviskami rovnakého zamerania.

Oddelenie historicko-filologické spolupracovalo s Historickým ústavom SAV. Táto spolupráca zodpovedá súčasným potrebám oddelenia, ktoré vyplývajú z jeho terajšieho stupňa rozvoja. Oddelenie spolupracovalo aj s Národopisným ústavom SAV, a to najmä prostredníctvom PhDr. M. Markuša, CSc., ktorý sa priamo podieľa na plnení úloh uvedeného ústavu. Rovnako rozvíjal spoluprácu PhDr. J. Liška, CSc. s Jazykovedným ústavom ĽŠ SAV ako spoluriešiteľ úloh tohto ústavu. Pokiaľ

ide o pracoviská ČSAV, začala sa rozvíjať spolupráca s Ústavom etnografie a folkloristiky ČSAV v Prahe a Brne.

Oddelenie sociológie rozvíjalo spoluprácu najmä s Ústavom filozofie a sociológie SAV - sekciou sociológie, ktorá sa doteraz realizovala vo vzájomných odborných konzultáciách, v pomoci nášmu pracovisku pri kádrovom budovaní a podobne. Ľ. Gibarti, CSc. bol členom redakčnej rady časopisu Sociológia. Ďalej sa rozvíja spolupráca s Ústavom filozofie a sociológie ČSAV.

Oddelenie sociálnej psychológie začalo úspešne rozvíjať spoluprácu s tromi pracoviskami SAV a ČSAV.

Predovšetkým sa úspešne rozvíja spolupráca s Ústavom experimentálnej psychológie SAV v Bratislave, ktorá má t.č. najmä charakter pomoci nášmu pracovisku pri výchove mladých vedeckých pracovníkov. V roku 1976 bol na uvedenom ústave prijatý do externej ašpirantúry PhDr. J. Bubelíni a do internej ašpirantúry /s tým, že zostáva a plní úlohy na SVÚ SAV v Košiciach/ PhDr. V. Špetuchová. V tomto smere bude pre nás aktuálny rozvoj pomoci pri školení pracovníkov aj v budúcnosti. Inou formou spolupráce je posudzovanie projektov výskumu našich pracovníkov, účasť našich pracovníkov na odborných podujatiach, organizovaných ÚEP SAV a v pláne do roku 1980 sa počíta aj s jednou spoločnou publikáciou pracovníka nášho ústavu s jedným pracovníkom ÚEP.

Spolupráca medzi oddelením sociálnej psychológie a Ústavom experimentálnej pedagogiky SAV v Bratislave sa nateraz realizuje medzi PhDr. J. Bubelíni a prof. PhDr. O. Balážom, DrSc., ktorý bol posudzovateľom viacerých odborných publikácií PhDr. J. Bubelíniho z problematiky pro-

fesionálnej orientácie a ktorý mu poskytol mnohé cenné pripomienky k tejto práci. Náš ústav poskytol aj v roku 1976 materiál k profesionálnej orientácii Ústavu experimentálnej pedagogiky SAV.

Tretím pracoviskom je Psychologický ústav ČSAV, kde sa rozvíjajú najmä kontakty s oddelením sociálnej psychológie a so sekciou sociálnej psychológie ČSPS pri ČSAV. Táto spolupráca mala zo začiatku charakter konzultácií, pozdejšie sa rozšírila o oponovanie projektov výskumu. V súčasnosti sa pomoc zo strany PÚ ČSAV rozvíja aj pozývaním našich pracovníkov na odborné semináre, organizované týmto pracoviskom a sekciou sociálnej psychológie ČSPS pri ČSAV.

x x x

Na základe doterajších skúseností možno konštatovať, že SVÚ SAV sa stretáva na pracoviskách SAV a ČSAV s porozumením, konkrétnou pomocou, adekvátnou súčasným potrebám.

V. Spolupráca s rezortnými výskumnými ústavmi a inými organizáciami

Pokiaľ ide o zmluvnú spoluprácu, medzi najvýznamnejšie kroky patrí uzavretie "Dohody o vzájomnej spolupráci" medzi UPJŠ v Košiciach a SVÚ SAV, ku ktorému došlo v marci 1976. Na základe tohto dokumentu bolo úlohou jednotlivých oddelení ústavu spracovať plány konkrétnej spolupráce medzi jednotlivými oddeleniami ústavu a katedrami UPJŠ.

Dohoda je zameraná na 4 základné okruhy spolupráce: vedeckovýskumná a edičná činnosť, oblasť výchovy a odborného rastu pracovníkov, spolupráca na pedagogickom úseku.

Obsah dohody a realizačných plánov sa týka predovšetkým výberu a prípravy nadaných študentov na študijné pobyty, pomoci pri doškoloňovaní štipendistov a odborných pracovníkov formou rigorózneho pokračovania a pomoci pri príprave vedeckých pracovníkov formou vedeckej ašpirantúry, spolupráce pri zabezpečovaní kurzov, seminárov a školení, zameraných na zvyšovanie kvalifikácie odborných a vedeckých pracovníkov SVÚ, vzájomnej výmeny výsledkov výskumu a vedeckých informácií v oblastiach, zaujímajúcich obe strany, poskytovania vzájomných informácií o plánovaných odborných seminároch a vedeckých podujatí a súčinnosti pri príprave vedeckých konferencií, poskytovania pomoci študentom pri spracovaní diplomových prác, vypracovania oponentských posudkov na diplomové práce a pod.

Významným faktorom pri zabezpečovaní zvyšovania kvalifikácie študijných pobytov na oddelení sociológie je spolupráca oddelenia s Katedrou sociológie na Filozofickej fakulte UK v Bratislave.

Spolupráca oddelenia s uvedenou katedrou je už v súčasnom období rozvinutá. Vedúci oddelenia vypracoval návrh dohody o vzájomnej spolupráci, ktorá bola prejednaná s vedúcim katedry sociológie. Po upresnení a doplnení niektorých požiadaviek zo strany katedry došlo k uzavretiu dohody o spolupráci.

Celkove možno povedať, že aj spolupráca s katedrami

v súčasnom období zodpovedá potrebám nášho ústavu,

V rámci nezmluvnej spolupráce oddelenie historicko-filologickej spolupracuje s Etnografickým ústavom SNM v Martine, s Kabinetom etnológie pri Katedre národopisu a folkloristiky FF UK v Bratislave, s Východoslovenským múzeom v Košiciach, Múzeom SRR v Prešove, ako aj s Odborom kultúry MsNV v Košiciach. Vysoko si ceníme pomoc zo strany Ústavu marxizmu-leninizmu ÚV KSS.

VI. Kádrová práca a výchova vedeckých pracovníkov

Spolupráca s vysokými školami

Práca súvisiaca s výberom a výchovou kádrov je významnou činnosťou ústavu a je bezprostredne spätá s plnením vedeckovýskumných úloh. Výber a výchova pracovníkov ústavu sa uskutočňujú podľa týchto dokumentov:

- Uznesenie ÚV KSČ o kádrovej a personálnej práci zo 6. novembra 1970;
- Záverov Predsedníctva ÚV KSČ o doterajšom stave a vývoji spoločenských vied v ČSSR z 3. mája 1974;
- Záverov XV. zjazdu KSČ o kádrovej práci;
- Konceptie ústavu, schválenej P SAV 3. septembra 1974 a upresnenej 27. októbra 1975.

Tieto dokumenty sú zvlášť aktuálne pre SVÚ SAV. To je podmienené tým, že kádrové budovanie jednotlivých oddelení ústavu i naďalej patrí k základným a rozhodujúcim otázkam. Zodpovedná a cieľavedomá práca v kádrovej oblasti vytvára podmienky a predpoklady pre efektívne a kvalitné plnenie úloh, vyplývajúcich z vedeckovýskumnej činnosti a jej spätosť so spoločenskou praxou. Úspešné kádrové budovanie

oddelení je teda limitujúcim faktorom rozsahu a úrovne vedeckovýskumnej činnosti celého ústavu.

V súlade s uvedenými dokumentami sa v kádrovej práci SVÚ SAV uplatňovali ako základné kritériá na kádre ich politická a odborná vyspelosť a pripravenosť, morálne kvality, schopnosť rozvíjať a uvádzať do života politiku strany na zverenom úseku. Tieto kritéria a ďalšie úlohy v oblasti kádrovej práce boli v závere r. 1976 komplexne spracované v Kádrovom programe SVÚ SAV na r. 1976 - 1980.

x x x

Vychádzajúc z pokynov a smerníc Predsedníctva SAV, ako aj Ústrednej rady odborov na zostavenie komplexného programu starostlivosti o pracujúcich na roky 1976 - 1980, doporučení a smerníc Ministerstva zdravotníctva SSR, Komplexného programu starostlivosti o pracujúcich rozpočtovej organizácie Ústavy SAV v Košiciach na roky 1976 - 1980, bol v priebehu r. 1976 aj na SVÚ SAV spracovaný komplexný program starostlivosti o pracujúcich a úlohy tohto charakteru boli zakotvené aj v Kolektívnej zmluve medzi vedením SVÚ SAV a ZV ROH.

V priebehu r. 1976 boli v oblasti starostlivosti o pracujúcich dosiahnuté viaceré pozitívne výsledky: zlepšila sa rekreačná a liečebná starostlivosť o pracujúcich, pre deti zamestnancov boli vytvorené možnosti účasti na pionierskej rekreácii, bola doriešená otázka závodného stravovania, postupne bolo dokúpené zariadenie jednotlivých pracovní a celkove sa pracovné prostredie skultúrňovalo a este-

tizovalo. Boli tiež vykonané preventívne opatrenia pokiaľ ide o pracovné úrazy, výskyt požiarov a podobne /školenie pracovníkov, nákup hasiacich prístrojov a iné/.

x x x

Doterajšie skúsenosti ukazujú, že pre zabezpečenie úloh kádrového rozvoja ústavu budú mať aj naďalej významnú úlohu najmä študijné pobyty a aspiranti. Okrem dôrazu na odborný rast štipendistov je v centre pozornosti aj ich ideo-politická výchova, ktorej výsledkom má byť politická vyspelosť a angažovanosť pracovníkov. Politicko-ideová výchova je na SVÚ zabezpečovaná po linke ZO KSS, ROH a SZM.

Pokiaľ ide o ideovo-politickú výchovu štipendistov /študijné pobyty a aspiranti/ je na jednotlivých oddeleniach ústavu nasledovný stav:

oddelenie historicko-filologické má 2 štipendistov na študijnom pobyte, ktorí sú toho času ako absolventi vysokých škôl v jednoročnej vojenskej základnej službe;

oddelenie sociológie má 3 štipendistov na študijnom pobyte. Dvaja štipendisti navštevujú druhý ročník VŠ ZML pri MV KSS v Košiciach. Jeden štipendista navštevuje IPV, ktoré je zabezpečované vedením pracoviska a ZV ROH;

na oddelení sociálnej psychológie bola v roku 1976 len jedna štipendistka na študijnom pobyte, PhDr. V. Špetuchová, ktorá vykonala v priebehu roku prijímacie skúšky do aspirantúry. Menovaná je zaradená do základného krúžku straníckej výchovy a vzdelávania pri ZO KSS, s perspektívou možného prijatia za kandidátku KSČ.

x x x

Z dôvodov nízkeho počtu vedeckých pracovníkov a plnenia úloh, súvisiacich s budovaním ústavu, nie je zatiaľ náš ústav školiacim pracoviskom. Preto pri výchove vedeckých pracovníkov sú využívané možnosti iných pracovísk SAV.

Pri výchove vedeckých pracovníkov bol v r. 1976 nasledovný stav na jednotlivých oddeleniach:

oddelenie historicko-filologické má 2 štipendistov na študijných pobytoch /t.č. vo vojenskej základnej službe/. Jedna odborná pracovníčka v priebehu r. 1976 úspešne vykonala skúšky do externej ašpirantúry HÚ SAV v Bratislave;

oddelenie sociológie má 3 štipendistov na študijných pobytoch. Doterajšie skúsenosti ukazujú, že v priebehu 6. 5RP pri výbere a zvyšovaní kvalifikácie pracovníkov oddelenia sociológie dominantnú úlohu budú mať študijné pobyty. To je spôsobené tým, že v oblasti marxistickej sociológie sú veľmi malé predpoklady získať na oddelenie vedeckých a odborných pracovníkov. Táto skutočnosť /nedostatok odborných a vedeckých pracovníkov z danej vednej disciplíny/ sa v najbližších rokoch bude nepriaznivo odrážať v plnení úloh vedeckovýskumnej činnosti oddelenia. Preto sa výberu a odbornej príprave študijných pobytov venuje zvláštna pozornosť.

V príprave pracovníkov oddelenia, ktorí boli prijatí na študijné pobyty v roku 1975 a 1976, sa využívali nasledovné formy zvyšovania kvalifikácie:

- v začiatočnom období, t. j. hneď po ich nástupe, pod vedením vedúceho oddelenia boli vypracované osobné plány štúdia počas študijného pobytu. Tieto plány boli formulované so zameraním na osvojenie širších teoreticko-metodo-

logických základov marxistickej sociológie, pritom so zreteľom na perspektívnu profiláciu a zameranie toho-ktorého pracovníka. Štúdium literatúry bolo kontrolované formou konzultácií.

- V ďalšom období boli postupne orientovaní tak, aby plnili parciálne úlohy tematického zamerania oddelenia sociológie. Boli a sú teda vedení tak, aby výsledky svojej činnosti spracovali ako rigorózne práce a svoj študijný pobyt ukončili získaním akademického titulu PhDr. V tom spočíva jedna z podmienok ich zaradenia do vedeckej ašpirantúry, resp. preradenia do kategórie odborných pracovníkov.

- Nemalú úlohu pri zabezpečovaní ich odborného rastu zohráva ukladanie úloh na filozoficko-metodologické a odbor-no-metodologické semináre, poriadané na ústave.

V priebehu roku 1976 boli z oddelenia sociálnej psychológie prijatí dvaja pracovníci do ašpirantúry na Ústave experimentálnej psychológie SAV v Bratislave, z toho jeden do externej a jedna štipendistka do internej. V tomto smere sa naše pracovisko stretáva na ÚEP SAV s plným porozumením. Výhodná je podľa doterajších skúseností forma internej ašpirantúry, pri ktorej zostávajú príslušní ašpiranti na našom pracovisku a plnia úlohy vedeckovýskumnej činnosti, vychádzajúce z nášho základného zamerania. Štipendistka oddelenia, V. Špetuřová, získala v priebehu roku 1976 titul PhDr.

Pre iné rezorty doposiaľ na našom pracovisku neboli vychovávaní odborní a vedeckí pracovníci v odbore sociálnej psychológie.

Pri ďalšom školení odborných a vedeckých pracovní-

kov bude potrebné vo väčšej miere využívať zahraničné stáže, najmä v ZSSR.

x x x

Spolupráca SVÚ s VŠ sa rozvíja aj formou pedagogickej činnosti takto:

Doc. PhDr. J. Briškár, CSc. má tretinový úväzok na PdF UPJŠ v Prešove, v rámci ktorého prednáša a vedie semináre z najnovších dejín ČSSR. Je vedúcim diplomových prác poslucháčov interného a postgraduálneho štúdia. Skúša na ŠZS.

M. Gajdoš vedie semináre v rozsahu 2 hodiny týždenne na ÚML VŠT z dejín MRH a KSČ.

E. Gibarti, CSc. má štvrtinový úväzok na ÚML VŠT z marxistickej filozofie. Menovaný je v súčasnosti v habilitačnom pokračovaní.

PhDr. V. Špetuchová vyučuje sociálnu psychológiu na PF UPJŠ v Košiciach v rozsahu 2 hodiny týždenne.

Spolupráca s VŠ sa ďalej realizuje pri výbere a vedení študentských vedeckých síl.

Na oddelení historicko-filologickom sú 3 ŠVS. Doterajšie skúsenosti s ich prácou sú dobré. V rámci ŠVOČ získali ocenenie na fakultných kolách.

Na oddelení sociálnej psychológie pracovali v roku 1976 dve študentské vedecké sily.

Činnosť študentských vedeckých síl je pravidelne hodnotená, usmerňovaná a zároveň je sledovaný aj ich politický vývin. Túto formu práce považujeme aj za prostriedok výberu do SVÚ SAV.

Spolupráca s VŠ na vedeckovýskumnom úseku sa v tomto období len dotvára a konkrétne sa bude formulovať, vychádzajúc z dohody o spolupráci, až po obhájení projektov výskumu.

VII. Rozbor zahraničných stykov SAV v roku 1976. Stručné hodnotenie medzinárodnej spolupráce a jej konkrétne výsledky

Spoločenskovedný ústav SAV doposiaľ nemá uzavreté žiadne dohody s partnerskými organizáciami v zahraničí. Preto pri koncipovaní tejto časti záverečnej správy nebolo možné postupovať presne podľa predpísanej osnovy.

Pri rozvíjaní zahraničných stykov sa mienime orientovať predovšetkým na socialistické krajiny, konkrétne na ZSSR, Maďarsko a NDR. V prvej fáze nám pôjde najmä o získavanie skúseností a poznatkov z práce spoločenskovedných inštitúcií a ich využitie pri dotváraní SVÚ SAV.

Z uvedených dôvodov sme sa už v roku 1975 obrátili na kompetentné orgány SAV, so žiadosťou o pomoc pri nadväzovaní zahraničných stykov. Predložili sme i návrh, v ktorom sme uviedli o aké pracoviská máme záujem. Kvôli prehľadu tieto pracoviská uvádzame:

ZSSR - Institut slavjanovedenia Moskva; Institut istorii AN USSR Kyjev; Institut obščestvennych nauk Ľvov; Vysunuté pracovisko AN USSR Užhorod; Sektor social'noj psichologii Instituta psichologii AN ZSSR Moskva; Fakultet psichologii Leningrad'skogo universiteta; Institut konkretnych social'nych issledovanij AN ZSSR Moskva.

Maďarsko - Historický ústav MAV; Zadunajský vedecký ústav
MAV v Pécsi; Národopisná výskumná skupina MAV
Budapešť;

NDR - Katedra sociálnej psychológie Univerzity
F. Schillera Jena.

V uplynulom roku nebol realizovaný ani jeden bod
toho návrhu. Na rok 1977 bola schválená 7 denná cesta
s. E. Gibartiho, CSc. do ZSSR, kde navštívi Inštitút kon-
kretných sociálnych issledovanij AN ZSSR v Moskve a 10 den-
ná cesta s. doc. PhDr. J. Briškára, CSc. do Historického
ústavu MAV v Budapešti. Podotýkame, že sú to cesty časovo
veľmi krátke a neumožnia našim pracovníkom dôkladné obozná-
menie sa s činnosťou príslušných inštitúcií. Bolo by žiadú-
ce, aby sa ešte v roku 1977 uskutočnili cesty do niektorých
horeuvedených historických a psychologických pracovísk v ZSSR.

Viacerí vedeckí pracovníci udržiavali aj v priebehu
roku 1976, už predtým nadviazané osobné kontakty s jednot-
livcami - vedeckými pracovníkmi zo socialistických krajín,
najmä ZSSR. Pokiaľ ide o oficiálne pracovné kontakty, treba
uviesť, že SVÚ SAV navštívila 4. X. 1976 dr. Erzsébet Sergő-
ová, vedecká pracovníčka múzea v Budapešti, ktorá v našom
ústave konzultovala s PhDr. M. Markušom, CSc. otázky výsku-
mu rôznych európskych kultúrnych, hospodárskych a liečivých
rastlín.

S kapitalistickými štátmi sme nateraz nerozvinuli
žiadne formy spolupráce. Avšak z rozhodnutia ČSAV a SAV sme
boli poverení zabezpečením pobytu týchto zahraničných pra-
covníkov:

4. októbra 1976 hostia SAV dr. Rolf Carlson a dr. Björn Lanström, pracovníci Royal Institut of Technology, Departement of Speech Communication Stockholm - navštívili fonetické laboratórium SVÚ SAV.

V dňoch 2. X. - 4. X. 1976 v rámci svojho pobytu v ČSAV, bol v Košiciach Michael Richard Daniel Foot, profesor na Univerzite v Manchestri. Po východnom Slovensku ho sprevádzal náš pracovník, poverený zodpovednosťou za zahraničné styky. Ani jedna z týchto návštev nesúvisela bezprostredne s vedeckovýskumnou orientáciou nášho pracoviska.

VIII. Kultúrno-politická, edičná a vedecko-popularizačná činnosť

Naše pracovisko nebolo v predchádzajúcom roku bezprostredným organizátorom kultúrno-politických podujatí väčšieho charakteru. Podieľali sme sa však na viacerých akciách, poriadaných Vsl. KV KSS a MV KSS v Košiciach a OV KSS Košice-vidiek.

Politické a kultúrne akcie ústavného charakteru boli organizované, pripravované a poriadané ZO KSS pri SVÚ SAV a ostatnými masovospoločenskými organizáciami. Bol uskutočnený väčší počet verejných straníckych schôdzí. Verejné stranícke schôdze a iné akcie boli poriadané v súvislosti s prerokovaním záverov výročnej straníckej schôdze ZO KSS pri SVÚ, konferenciou MV a Vsl. KV KSS, XXV. zjazdom KSSZ, XV. zjazdom KSČ, s voľbami do zastupiteľských zborov v ČSSR a pod.

Osobitná pozornosť bola venovaná rozpracovaniu záverov XV. zjazdu KSČ na podmienky našich pracovísk a príprave volieb do zastupiteľských zborov. Bol vypracovaný "Plán hlav-

ných úloh ZO KSS pri SVÚ SAV na plnenie uznesenia XV. zjazdu KSČ, zjazdu KSS, Krajskej a Mestskej konferencie strany" a "Politicko-organizačné opatrenia pre prípravu a priebeh volieb do zastupiteľských orgánov". Na základe týchto materiálov boli realizované jednotlivé akcie na SVÚ a THS ústavov SAV v Košiciach.

Edičná činnosť

Výsledky vedeckovýskumnej činnosti pracovníkov ústavu v podobe štúdií, vedeckých článkov, recenzií, anotácií a pod. sú priebežne publikované v odborných časopisoch príslušného zamerania /historických, sociologických, psychologických/ v celej ČSSR. Aj keď niektorí pracovníci nášho ústavu mali už skúsenosti a nadviazané kontakty s redakciami, poslali sme začiatkom roku list 17 redakciám odborných časopisov, v ktorom sme ich oboznámili so vznikom ústavu, o jeho vedeckovýskumnej orientácii a o možnostiach príspevkov z ústavu pre tieto časopisy. Odpovede redakcií boli kladné a vítali ponuku k spolupráci.

S rovnakým listom sme sa obrátili na spoločenskovedné pracoviská na východnom Slovensku a vysoké školy s dopytom na možnosti spoločnej edičnej činnosti, resp. možnosti príspevkov pracovníkov SVÚ v ich zborníkoch a iných materiáloch. Spolupráca v tejto oblasti sa už rozvinula medzi Východoslovenským múzeom v Košiciach a naším ústavom /viaceré publikácie našich pracovníkov v zborníku *Historica Carpatica*/.

Na roky 1976 - 1980 sme vypracovali Plán edičnej a publikačnej činnosti SVÚ SAV, ktorý má tri časti. Prvá

časť zachytáva monografie, ktoré pracovníci ústavu plánujú v týchto rokoch vydať v rôznych vydavateľstvách. Druhú časť tvoria štúdie, odborné články, referáty a tretiu časť predstavuje plán popularizácie výsledkov ústavu v masovokomunikačných prostriedkoch a popularizačné články.

Základným poslaním SVÚ SAV je výskum závažných a aktuálnych problémov spoločenských procesov, prebiehajúcich v našej spoločnosti. Pretože predpokladáme, že výsledky výskumnej práce pracovníkov ústavu sa budú stále rozširovať, predložili sme Oddeleniu spoločenských vied SAV návrh na každoročné vydávanie "Zborníka prác SVÚ SAV" vo vydavateľstve Veda. Vydávaním zborníka bude možné v ucelenej forme prezentovať výsledky vedeckovýskumnej práce pracovníkov ústavu a tak zabezpečiť včasné informovanie a predkladanie výsledkov výskumov zo spoločenskovedných disciplín pre spoločenské využitie.

Podľa schválenej koncepcie výskumu SVÚ zborník bude obsahovať závažné štúdie i menšie príspevky historické /predovšetkým z novovekých dejín/, filozofické, sociologické, sociálnopsychologické a príspevky interdisciplinárneho charakteru predovšetkým pracovníkov ústavu, ale aj externých spolupracovníkov.

V súčasnosti bol zostavený návrh členov redakčnej rady zborníka, ktorý je v schvaľovacom pokračovaní. Je pripravený aj návrh Rokovacieho poriadku redakčnej rady zborníka. Redakčná rada bude prvýkrát zasadať v prvej polovici roku 1977. Pri ďalšom postupe budeme musieť úzko spolupracovať s nakladateľstvom Veda.

Vedecko-popularizačná činnosť

Pracovníci SVÚ aktívne pracujú vo vedeckých spoločnostiach SAV, a to menovite takto:

Doc. PhDr. J. Briškár, CSc. je členom Slovenskej historickej spoločnosti a členom SAKS.

RSDr. M. Školník, CSc. je členom Československého zväzu novinárov.

PhDr. M. Markuš, CSc. je členom Československej komisie Medzinárodnej kultúrnej komisie výskumu Karpát a súčasne je predsedom komisie pre výskum ľudovej stravy tejto inštitúcie. Je členom Hlavného výboru Slovenskej národopisnej spoločnosti SAV a predsedom Východoslovenskej odbočky Národopisnej spoločnosti. Menovaný pracuje aj v Slovenskej spoločnosti pre racionálnu výživu. Je tiež členom Národopisnej sekcie Gemerskej vlastivednej spoločnosti.

PhDr. J. Liška, CSc. je predsedom Slovenskej logopedickej spoločnosti /nie je v rámci SAV/ a členom Slovenskej jazykovednej spoločnosti.

M. Gajdoš je tajomníkom Východoslovenskej odbočky Slovenskej historickej spoločnosti.

M. Kračunová je členkou Slovenskej historickej spoločnosti a Gemerskej vlastivednej spoločnosti. V rámci SHS mala prednášku.

Pracovníci oddelenia sociológie Chmelová, Dusza, Buocová sú lektormi SAKS.

Všetci odborní pracovníci a štipendistka oddelenia sociálnej psychológie sú členmi Slovenskej psychologickéj spoločnosti. PhDr. J. Bubelíni je členom výboru SPS pri SAV a predsedom sekcie sociálnej psychológie, E. Schnitzerová

a R. Luščák sú členmi výboru Vsl. odbočky SPS. Všetci menovaní, vrátane štipendistky PhDr. V. Špetuchovej, sú lektormi SAKS. Z titulu svojho členstva sa zúčastňovali podujatí, organizovaných SPS a SAKS.

V prednáškovej činnosti popularizačného charakteru
sa jednotliví pracovníci angažovali takto:

PhDr. J. Liška, CSc. mal 10 prednášok pre rodičov o prevencii rečových porúch u detí,

M. Gajdoš v rámci MPŠ a VÚML odprednášal 10 prednášok,

Doc. PhDr. J. Briškár, CSc. v rámci KPŠ odprednášal 3 a v rámci SAKS 2 prednášky,

E. Gibarti, CSc. v rámci KPŠ, VÚML a internátnych školení stranických lektorov a propagandistov odprednášal celkom 60 hodín,

PhDr. J. Bubelíni odprednášal 5 prednášok pre výchovných pracovníkov a lektorov KSS a SZM,

R. Luščák mal 2 prednášky pre brancov.

Prednášková činnosť, ako vyplýva z uvedeného prehľadu, bola rozvíjaná nerovnomerne. V ďalšom nám pôjde najmä o zapojenie mladých pracovníkov a štipendistov do tejto činnosti, predovšetkým prostredníctvom SAKS.

Populárne vedecké články

Pracovníci SVÚ napísali a publikovali v priebehu r. 1976 spolu 29 príspevkov v denníkoch a časopisoch. Podľa jednotlivých oddelení bola vedecko-popularizačná činnosť nasledovná: oddelenie historicko-filologické: 13 článkov /doc. PhDr. J. Briškár, CSc. - 1, RSDr. M. Školník, CSc. - 4,

PhDr. M. Markuš, CSc. - 3, PhDr. J. Liška, CSc. - 2, M. Gajdoš - 3/ vo Východoslovenských novinách, Smene, Večere, Funkcionárke, Matičnom čítaní, Výžive a zdraví. Oddelenie sociológie: 6 článkov /E. Gibarti, CSc. - 5, E. Chmelová - 1/ vo Východoslovenských novinách. Oddelenie sociálnej psychológie: 10 článkov /PhDr. J. Bubelíni - 8, E. Schnitzerová - 1, PhDr. V. Špetuchová - 1/ v Pravde, Východoslovenských novinách, Novom slove, Učiteľských novinách.

V budúcom období bude žiadúce orientovať aj tento druh publikačnej činnosti tak, aby došlo k postupnému prerastaniu obsahového zamerania v súlade s vlastnou vedeckovo-výskumnou činnosťou jednotlivých pracovníkov.

S televíziou a rozhlasom spolupracoval doc. PhDr. J. Briškár, CSc. Jeho príspevky boli zamerané na otázky koncepcie ústavu a jeho ďalšieho rozvoja.

PhDr. J. Liška, CSc. v televízii vystúpil v besede k problematike logopédie a jej významu.

S rovnakým obsahovým zameraním vystúpil PhDr. J. Liška, CSc. aj v rozhlase. Ďalší rozhovor v rozhlase mal PhDr. J. Bubelíni, zameraný na popularizáciu psychologických poznatkov.

Na výstavách, resp. expozíciách v rámci spolupráce s múzeami sa podieľali doc. PhDr. J. Briškár, CSc. a M. Gajdoš.

IX. Výsledky činnosti pracoviska v rozvoji iniciatívy pracujúcich a v plnení racionalizačných programov

Pre rozvoj pracovnej iniciatívy a spoločensko-politickej angažovanosti všetkých pracovníkov ústavu boli v roku 1976 využité viaceré formy.

Široké záväzkové hnutie bolo rozvinuté na základe výzvy ÚV KSČ, vlády ČSSR, ÚRO a ÚV SZM k XV. zjazdu KSČ a 55. výročiu jej založenia. Záväzkové hnutie sa orientovalo hlavne na oblasť vedeckého výskumu a činnosť prednáškovú, publikačnú a verejnoprospešnú. Takáto orientácia záväzkov vyplýva z požiadavky účinne prispieť k zvyšovaniu kvality a efektívnosti ideovo-politickej a výchovnej práce pri formovaní vedomia a celkového profilu socialistickej osobnosti. Splnenie záväzkov bolo vyhodnotené na schôdzi straníckej organizácie a na schôdzach ostatných spoločenských organizácií.

V roku 1976 sme sa viackrát zaoberali otázkami socialistickej súťaže a možnosťami jej rozvoja na našom pracovisku. Pre rozvoj súťaže bola vytvorená koordinačná komisia, ktorá vypracovala kritériá. Vychádzajú z možností pracoviska a súťažiacich kolektívov v oblasti vedeckovýskumnej práce a v oblasti politickej a občianskej angažovanosti.

Súťažou sme sledovali čo najlepšie plnenie úloh, ktoré pred spoločenskovednú oblasť vytýčil XV. zjazd KSČ. Súťaž bude vyhodnocovaná dvakrát ročne na schôdzach odborového úseku a prevádzkových poradách a pravidelne budú aspoň jedenkrát štvrťročne zverejňované jej výsledky.

V poslednom štvrťroku roku 1976 sa z podnetu ZV ROH začalo rozvíjať široké záväzkové hnutie na počesť IX. všeod-

borového zjazdu. Individuálne záväzky jednotlivých pracovníkov budú pravidelne vyhodnocované ZV ROH a záverečné vyhodnotenie tohto záväzkového hnutia bude vykonané v apríli 1977.

V apríli 1976 sa uskutočnil prieskum názorov pracovníkov ústavu na možnosti racionalizácie práce pri zabezpečovaní úloh vedeckovýskumnej činnosti.

Prieskum dokázal, že všetkým pracovníkom záleží na tom, aby vlastnou iniciatívou prispeli k zlepšeniu plnenia plánovaných úloh, ako svedčia ich pripomienky k riadiacej činnosti, k zabezpečovaniu služieb a k organizácii vlastnej práce a pracovného režimu. Ich podnetné návrhy boli spracované, verejne rozdiskutované na schôdzi odborového úseku a prevádzkovej porade. V priebehu roku sa realizovala podstatná časť vznesených pripomienok.

Vytvorená racionalizačná komisia plánuje aj v budúcnosti organizovať analogické prieskumy medzi pracovníkmi, ktoré prispievajú k odhaľovaniu rezerv, zvyšovaniu efektívnosti riadiacej práce a celkove aktivizujú pracovníkov a zvyšujú ich účasť na riadení a rozvoji pracoviska.

Záver.

Vzhľadom na budovanie ústavu a dotváranie jeho vedeckovýskumného zamerania, v roku 1976 tvorili ešte podstatnú časť našej činnosti úlohy, súvisiace s rozvojom ústavu, činnosťou spoločenských organizácií, ako aj činnosť agitačno-propagandistická, lektorská a aktivistická a i. Tieto úlohy a ich plnenie považujeme za potrebné charakterizovať aspoň v stručnosti.

Doc. PhDr. J. Briškár, CSc. bol lektorom a členom Komisie pre regionálne dejiny Vsl. KV KSS. Zúčastňoval sa práce ako člen troch celoakademických komisií /komisia pre históriu, komisia pre filozoficko-metodologické semináre a komisia pre výskum národností/. Bol členom vedeckých rád Filozofickej fakulty UPJŠ v Prešove a Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku. Tiež bol členom redakčných rád zborníkov *Historica carpatica* a zborníka Múzea SNP.

PhDr. J. Bubelíni bol lektorom Vsl. KV KSS a do septembra 1976 vykonával funkciu predsedu ZO ROH.

E. Gibarti, CSc. bol lektorom Vsl. KV KSS. Predsedom ZO KSS a členom Metodologickej rady škôl socialistickej práce pri KOR.

M. Cajdoš bol lektorom MV SZM, členom Komisie pre regionálne dejiny pri MV KSS, členom ideologických komisií MV SZM a Vsl. KV SZM, členom pléna MsMR. Od septembra 1976 vykonáva funkciu predsedu ZO ROH.

Pre potreby Vsl. KV KSS a MV KSS sme spracovali viaceré správy a materiály. V spolupráci s Vsl. KV KSS sme spracovali Prehľad o stave spoločenskovedných pracovísk na východnom Slovensku a boli vykonané prípravné práce k zorganizovaniu seminára O úlohách spoločenskovedných pracovísk na východnom Slovensku po XV. zjazde KSČ.

Pozornosť bolo potrebné venovať aj činnosti základných organizácií ROH a SZM a závodnej odbočky ZČSSP. Ich práca bola usmerňovaná tak, aby napomáhala činnosti ústavu, plneniu jeho základných úloh.

Táto činnosť a organizátorsko-riadiaca práca zaberala niektorým pracovníkom dosť veľa času. Pre budúcnosť bude potrebné zvážiť zataženie jednotlivých pracovníkov s tým,

aby došlo k racionálnemu prerozdeleniu úloh tak, aby vedeckí a odborní pracovníci mali dostatok času najmä pre vlastnú vedeckovýskumnú, odbornou-publikačnú činnosť a svoj odborný rast.